

Biz qayıtmışıq

Tikib, qurub, yaşamaq üçün

Elə faciələr olur ki, səssiz-səmirsiz ötüşə bilir. Amma eləsi də olur ki, Xocalı faciəsi kimi məzmun və miqyasına görə dünyanı ədalətə çağıran haqqın bağirtısına çevrilir.

O faciə baş verən gündən illər keçsə də, hər birimizin ruhuna sonu görünməyən bir matəm, kədər kimi hakim kəsilib. Biz bu matəmin kədəri altında son 5 ayacan erməni cəlladlarının necə şaqqanaq çəkib öyündüklərini, azğın cinayətləri ilə fəxr etdiklərini eşidirdik. Eşidirdik ki, erməni faşistləri bəşəriyyətə qarşı törətdikləri bu azğın cinayətlə, bir şəhərin əhalisini qətlə yetirmələri ilə qürrələnilər, fürsət düşən kimi vəhşiliklərini xatırlayırlar və xatırladırlar. Ən "məşhur" yazıçıları, jurnalistləri, hətta qatilləri belə bu faciəni şərh etməkdən vəcdə gəlirdilər. Fərqi nə varmırdılar ki, bu ağlasığmaz vəhşilikləri ilə üzükara bioqrafiyalarına daha bir qanlı səhifə yazıblar.

Dərd də bağırıb səni arxasınca uçurumların kənarına çağırma bilirmiş. Xocalı faciəsindən sonra sağ qalanlar Ağdama pənah gətirmişdilər. Biz də bir gün beləcə içimizdəki kədərin ötkələrindən yapışb onlarla görüş gəldik. Ağdama yaxınlaşdıqca adama elə gəlirdi ki, sanki hava da buralarda qana boyanıb. İtkin düşənlərin sayı hesabı yox idi. Yüzlərlə, minlərlə insan Xocalıdakı qohumlarını axtarırdı. Biz əcəl dənizinin ölüm sahillərində çaşan ləpələr kimi idik.

Ağdamda özünümüdafə dəstələrindən birinin cəsur komandiri Allahverdinin arxasınca 50, bəlkə də 100 adam gəzirdi. Hamı Xocalıda itkin düşən qohum-əqrabasından bir xəbər bilmək istəyirdi, oğlunu, qızını, ata-anasını axtarırdı.

Amma bütün gümanlar elə qapanmışdı ki, iynənin ucu qədr ümid yox idi.

Hamı yalvarırdı ki, ay Allahverdi, nə lazımdır edək, nə istəyirlər verək, tək bizə axtardığımız adamın ya ölüsünü, ya da dirisini versinlər.

Allahverdi dözməyib bağırdı: - Nə verəcəksiniz? Ermənilər benzini istəyirlər. Verək ki, yenidən tankları doldurub, üstünüzə sürsünlər, yenə qırğınlar törətsünlər? Sizə daha bir Xocalı faciəsi də lazımdır? Qoyun bir yol tapaq, səbir edin, dözmün!!!

Heç kimdən səs çıxmadı, heç kim deməyə söz tapmadı. Amma buna dözmək də mümkün deyildi. Yaxınlarının yerini bilməyən, ölüsündən-dirisindən xəbəri olmayan insanların sanki özləri ayaq üstə ölüb qalmışdılar. Dərdin və kədərin içində donan ümitsiz baxışların ürəkdidən acısı vardı. Heç kim heç nəyə ümid bəsləmədiyini gizlətmirdi də. Dərd sanki hamını çökdürmüşdü. Eyni zamanda hamını bir-birinə daha yaxın, daha doğma etmişdi. Amma nə faydası...

Biz faciənin içində boğulurduq, ermənilər isə törətdikləri cinayətin "zirvə"lərində qıy vurub yallı gedirdilər. "Məşhur" erməni jurnalistləri, yazıçıları, hərbiçiləri Xocalıda qətlə yetirilən insanlardan ağızları köpüklənə-köpüklənə danışır-dılar. Tirajlanan erməni xatirələri çay kimi axıb gedirdi. Hətta o dərəcədə ki, bu "müdrük, qədim xalq" törətdiyi cinayətin uçurumlarına necə yığıldığını belə anlamaq iqtidarında deyildi. Fəxrlə, çəkinmədən, utanmadan sinələrinə döyürdülər, geninə-boluna müsahibələr verirdilər. Erməni faşistləri tarixən ən ağır cinayətlərini belə çox böyük "qəhrəmanlıq" kimi sərgiləməkdən zövq alıblar.

Biz isə hər dəfə Ağdama gedəndə bənzər səhnələrin şahidi olurduq. Yaxınlarımızı tapa bilməyən insanlar az qala dəli olmaq həddinə çatırdı. Hamının əsəbləri tarıma çök-müşdü. Allahverdi bizi bir dəfə işğal altındakı ərəzilərində apardı. Deyəsən, onların içində Xocalı sakinlərindən kimlərsə var idi. Erməni əsirlərini bir neçə maşına mindirib ozamankı Əsgəran rayonunun ərəzisində yola çıxdıq. Bizi yola salan əsgərlərdən heç kimin arxamızca gəlmədiyini görüb Allahverdidən soruşdum ki, bizi kim qoruyacaq.

O, şaqqanaq çəkib güldü və belə cavab verdi:

- Sən heç narahat olma. Bu uşaqlar elə burdan bizi qoruyacaqlar.

Biz maşınlara oturub irəli getdik, uşaqlar isə yenə də yerlərində qaldılar. Heç nə anlamadım, axı bu necə qorumaqdır?

Allahverdi yenə gülümsəyib dedi:

- Uşaqlara tapşırımsam ki, bizi nişangahda saxlasınlar. İşdir ermənilər bir qələt eləsə,

bizim uşaqlar qranatamyotla elə dağıdacaqlar ki, tikəməz belə ermənilərin əlinə keçməyəcək.

Daxilən sevindim. Bəzən ölüm yaşamaqdan daha şərəfli olurmuş!

İşğal altında olan ərəziyə keçib bir neçə kilometr irəliyə getdik. Filmlərdəki kimi səhnə idi. Bizim və ermənilərin maşınları yolun ortasında ağız-ağıza dirənib dayandı. Hər maşından bir neçə adam yerə düşüb köhnə tanışlar kimi salamlashdılar. Sonradan mənə danışdılar ki, sən demə, ermənilər Allahverdi ilə bir məktəbdə oxuyub-larmış. Bizim apardığımız əsirlər sağlam və gümrah idilər. Özləri yeriyə bildilər və heç bir problemləri yox idi. Maşından düşüb sərbəst, heç kimin köməyi olmadan ermənilər tərəfə keçdilər. Amma ermənilərin gətirdikləri əsirlər ayaq üstə dura bilmirdilər, maşından ayaqlarını yerə qoyan kimi yıxılırdılar.

Allahverdi əsirləri görüb hirsindən partlayırdı. O, bizdən aralıda ermənilərə nəsə dedi, onlar da çiyinlərini çəkildilər ki, yəni onlara dəxli yoxdur.

Əsirlərin dəyişdirilməsi 5-10 dəqiqə çəkdi və biz geriye - Ağdama döndük. "Həkim" deyərək çıxırdılar, çünki dəyişdirilənlərin hamısının vəziyyəti ağır idi.

Qərribə hisslər keçirdik. Sanki zamandan qopub ayrı düşmüşdük. Əsirlər, qohum-əqrabasını axtaran yüzlərlə insan da sanki ayrı bir zamana pərçimlənmişdi. Belə yerdə kədərin də gülümsəyən çöhrəsi olmuş. Ölüsünü tapan da, aparıb əzizini torpağa tapşırırdı da təsəlli tapırdı, hətta sevinirdi də... Balanı torpağa tapşırmaq istəyi də bəzən əlçatmaz arzuya çevrilirmiş... Ağdamda yaşadığımız ömrümün son gününə kimi unudan deyiləm, istəsəm də, bacarmayacam.

Amma sevindirici odur ki, artıq Xocalının, xocalılıların qisası alınmış, şəhər bizim nəzarətimizdədir. 44 günlük Vətən savaşı və sentyabrın antiterror tədbirlərindən sonra Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda erməni separatçısı, qulduru, qatili qalmayıb. Biz isə qayıtmışıq - tikib, qurub, yaşamaq üçün.

Bahadır İMANQULİYEV,
"Azərbaycan"